

Sygn. akt III USK 285/21

## POSTANOWIENIE

Dnia 11 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki

w sprawie z odwołania M. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W.

o zasiłek chorobowy i opiekuńczy, zobowiązanie do zwrotu zasiłku chorobowego i opiekuńczego,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 11 sierpnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ś.

z dnia 12 października 2020 r., sygn. akt VII Ua (...),

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**

**2. odstępuje od obciążenia skarżącej kosztami postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ś. VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 12 października 2020 r., VII Ua (...), zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Ś. z 26 lutego 2020 r., IV U (...), ustalającego, że odwołująca się M. N. zachowała prawo do zasiłków chorobowego i opiekuńczego za okresy wskazane w decyzji oraz, że świadczenia te były należne, a odwołująca się nie ma obowiązku ich zwrotu, w ten sposób, że oddalił odwołanie M. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w W. z dnia 9 września 2019 r.

W skardze kasacyjnej od tego wyroku, zaskarżając go w całości, odwołująca zarzuciła naruszenie przepisu prawa materialnego, a to art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 870 ze zm., dalej jako ustawa zasiłkowa) przez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, iż wykonywaniem pracy przez odwołującą w okresie orzeczonej niezdolności do pracy było generowanie dokumentów automatycznie przez system nawet bez żadnego zaangażowania ze strony skarżącej oraz, że wykonywanie pracy zarobkowej jest równoznaczne z formalnym tylko prowadzeniem działalności gospodarczej a zawarcie transakcji w okresie orzeczonej niezdolności do pracy równoznaczne jest z wykonywaniem pracy zarobkowej, co w efekcie doprowadziło do zastosowania przez Sąd przedmiotowego przepisu w niniejszej sprawie podczas gdy w istocie nie było ku temu podstaw.

Wskazując na powyższe, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy ewentualnie o jego zmianę poprzez oddalenie apelacji organu rentowego i „utrzymanie w mocy” wyroku Sądu Rejonowego oraz zasądzenie kosztów postępowania za pierwszą i drugą instancję oraz kosztów postępowania ze skargi kasacyjnej.

Skarżąca wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jak również z uwagi na oczywistą zasadność skargi. Uzasadniając ten wniosek wskazała, że „w sprawie zachodzą istotne zagadnienie prawne polegające na tym, czy możliwym jest uznanie w świetle art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, że wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy może polegać na realizowaniu przez system sprzedaży internetowej transakcji handlowych bez udziału osoby ubezpieczonej? Czy aby uznać, iż wykonywana jest praca zarobkowa w świetle art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej koniecznym jest wystąpienie jakiegokolwiek substratu fizycznej aktywności ubezpieczonego, czy też wystarczającym jest wystąpienie skutków fizycznej aktywności ubezpieczonego podjętych przed okresem orzeczonej

niezdolności do pracy? Czy zakaz wykonywania jakichkolwiek czynności związanych z pracą zarobkową objęty dyspozycją art. 17 ustawy zasiłkowej ma charakter ścisły i bezwzględny i znajduje - wprost - zastosowanie do sprzedaży towarów za pomocą systemu sprzedaży internetowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy bez udziału ubezpieczonego, czy też w takim przypadku zakres zakazu powinien być oceniany z uwzględnieniem specyfiki prowadzenia działalności w formie sprzedaży towarów za pomocą systemu sprzedaży internetowej?”. Wskazała na potrzebę wykładni art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, ponieważ można zaobserwować różne sposoby interpretowania zwrotu „wykonywania pracy zarobkowej” zwłaszcza w świetle sytuacji osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Z jednej bowiem strony pojawiają się orzeczenia, w których przyjmuje się, iż chociażby osobiste podpisywanie dokumentów bez względu na to kto je opracował i sporządził oznacza wykonywanie pracy zarobkowej (np. wyrok Sądu Najwyższego z 5 kwietnia 2005 r., I UK 370/04 czy wyrok Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2007 r., II UK 223/06) z drugiej natomiast strony istnieją orzeczenia, które przyjmują odmienną wykładnię a to np. wyrok SA w Warszawie z 24 lutego 1999 r., III AUa 1292/98. Na zakończenie wskazała, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienia w przedmiocie odmowy przyjęcia jej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Skarga kasacyjna, jako szczególny środek zaskarżenia, służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn

kwalifikowanych, wymienionych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą juretrycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398<sup>9</sup> § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy, który nie został do tej pory bezpośrednio rozwiązany w orzecznictwie Sądu Najwyższego i dla rozwikłania, którego dotychczasowe orzecznictwo jest niewystarczające. W przypadku powołania jako podstawy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania istnienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, skarżący ma obowiązek nie tylko sformułować samo zagadnienie, ale także - w uzasadnieniu wniosku - przedstawić odpowiednią juretryczną argumentację wskazującą na dopuszczalność i celowość rozwiązania problemu prawnego w sposób preferowany przez skarżącego, a odmienny od sposobu rozstrzygnięcia tego problemu przy wykorzystaniu zapatrywań wyrażonych przez Sąd drugiej instancji. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. Samo zaś zagadnienie prawne, w formie pytania sformułowanego w taki sposób, by możliwe było rozstrzygnięcie stawianych przez skarżącego wątpliwości, musi w swej treści zawierać odwołanie do przepisu lub przepisów prawa, na tle których takie zagadnienie powstaje. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem "prawnym" oraz czy jest to zagadnienie "istotne". Nie można przy tym zasadnie twierdzić, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli Sąd Najwyższy we wcześniejszym orzecznictwie wyraził swój pogląd w podnoszonej kwestii, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające jego zmianę

(postanowienie Sądu Najwyższego z 12 sierpnia 2014 r., I UK 64/14, niepublikowane).

Powołanie się w skardze kasacyjnej na potrzebę wykładni przepisów prawnych wymaga wykazania przez autora skargi, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, ze wskazaniem na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty autora skargi skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Wreszcie co do przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z 5 września 2008 r., I CZ 64/08, LEX nr 512050). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538

i z 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134). W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżąca nie wykazała istnienia powołanych przez siebie przesłanek przedsądu.

Wypada zauważyć, że skarżąca łączy oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z wystąpieniem istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów prawa. Tymczasem, już tylko z samej przedstawionej wyżej istoty ustawowych przesłanek przedsądu wynika, że co do zasady nie mogą one występować jednocześnie. Jeżeli bowiem w sprawie rzeczywiście występuje istotne zagadnienie prawne lub potrzeba wykładni przepisów, od których rozstrzygnięcia zależy wydanie prawidłowego orzeczenia co do istoty sprawy, to z natury rzeczy ewentualny błąd orzeczniczy popełniony przez Sąd drugiej instancji nie może mieć charakteru oczywistego i podstawowego. Z kolei skarga kasacyjna nie może być uznana za oczywiście uzasadnioną, jeżeli o występowaniu tej przesłanki miałoby świadczyć naruszenie przepisów prawa, których wykładnia nasuwa tak duże wątpliwości, że konieczne jest ich wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy w ramach sformułowanego w tej sprawie zagadnienia prawnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Tymczasem powołane przez skarżącą okoliczności nie uzasadniały przyjęcia skargi do rozpoznania w oparciu o zarzut rzekomego oczywistego uzasadnienia materialnych podstaw kasacyjnego zaskarżenia i to bez nawiązania do zarzutu naruszenia przepisów procesowych.

Wracając jednak do prawa materialnego, wskazać należy, że na tle art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej osoba prowadząca jednoosobową działalność musi

powstrzymać się od wszelkich czynności zwykle wykonywanych w związku z jej prowadzeniem, a w żadnym razie nie przyczyniać się do uzyskania zysku z jej prowadzenia. W tym kontekście relatywizacja zachowań podejmowanych w czasie pobierania zasiłku chorobowego przez ubezpieczonych z tytułu samodzielnej działalności do zachowań pracowników polega na przyjęciu, że prowadzenie działalności gospodarczej nie powoduje utraty prawa do zasiłku chorobowego, jeżeli czynności, jakich ono wymaga, nie są wykonywane osobiście. Tak więc osobiste wykonywanie konkretnych prac objętych daną działalnością oraz wszelkie zajęcia związane z prowadzeniem zakładu oznacza wykonywanie pracy zarobkowej. Wskazuje się zatem, że obowiązek powstrzymania się od wykonywania czynności zarządu w okresach udokumentowanej niezdolności do pracy, nakazuje umocowanie lub wyznaczenie innej osoby do podejmowania koniecznych ("wymuszonych") czynności prawnych lub faktycznych przez lub w imieniu spółki w okresie korzystania ze świadczeń chorobowych. Co więcej, jeżeli aktywność prowadzącego działalność zwykle polega tylko na wypisywaniu rachunków, to zakaz dotyczy wykonywania choćby tylko takich czynności (wyrok Sądu Najwyższego z 30 września 2020 r., I UK 22/19, LEX 3077412).

Ponadto w skardze zabrakło proceduralnych zarzutów kasacyjnych, co sprawiało, że miarodajne były ustalenia faktyczne oraz ocena prawna, iż „praktycznie we wszystkich okresach niezdolności do pracy powódka realizowała jednocześnie czynności związane z prowadzoną za pośrednictwem Internetu działalnością gospodarczą”. W okresie niezdolności skarżącej do pracy jej działalność gospodarcza dalej funkcjonowała, sprzedaż internetowa nie została zawieszona, nadal przynosiła zyski, przy czym nie został ustanowiony żaden pełnomocnik chociażby do kontaktu z klientami, rejestracji wpłat za sprzedany towar czy też wysyłkę zakupionego towaru. Tymczasem celem procedury kasacyjnej nie jest uzupełnianie materiału dowodowego ani jego ponowna ocena, które usuwają się spod rozeznania kasacyjnego w rozumieniu art. 398<sup>3</sup> § 3 i art. 398<sup>13</sup> § 2 k.p.c.

Powyższe oznaczało, że skarga kasacyjna nie spełniła przesłanek wymaganych do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania, ponieważ powołane

w niej twierdzenia i wątpliwości w istocie rzeczy ograniczały się do polemiki z ustalonym przez Sąd drugiej instancji stanem faktycznym oraz jego oceną prawną.

Wobec niewykazania przez skarżącą istnienia powołanych przesłanek przedsądu, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c. orzekł o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.